

371.4

V-73

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ԾՐԱԳՐԵՐ

ՊԲԱՎ VIII

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՊԵՏԱԿԱՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
1 9 3 6

371.4
5-73

MAR 2010

Ճարտական չեկ միջնակարգ դպրոցների վարչություն

371

Մ-73

Վճ

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ԾՐԱԳՐԵՐ

ՊԻԱԿ VIII

Ա. ՇԽԱՏԱՆՔ

(Գյուղական դպրոցների համար)

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՐԻԹԵՈՐԻՆ

1936

10 1 JUL 2013

49 036

Պատ. խմբագիր՝ Ա. Ճուղուրյան
Տեխ. խմբագիր՝ Դ. Զեյնյան
Լեզվ. խմբագիր՝ Հ. Պետրոսյան
Սրբագրիչ՝ Ա. Արզումանյան

Հրատ. 3606. Գլուխ, լիազոր 1076. Գառ. 167. Տիրութ 1000

Հանձնված և արտադրության հունվ. 21-ին 1936 թ.

Ստորագրված և ապագրության փետրվարի 23-ին, 1936 թ.

Պետերատի տպարան, Յեքեան II Գրուհի 4.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՓՆՑՏԻ ՈՒ ՄԵՏԱՂԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԱՐԲԵՐԸ

Ն Ե Ր Ա Ծ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Աշխատանքային ուսուցումը վոչ լրիվ միջնակարգ և միջնակարգ դպրոցում, հիմք ընդունելով «գիտության հիմունքները» (ֆիզիկա, քիմիա, մաթեմատիկա, կենսաբանություն և այլն), նպատակ է դնում լուծելու «տեսականում և գործնականում արտադրության ճյուղերն ուսումնասիրելու» խնդիրները:

Գյուղական դպրոցի պայմաններում այդ խնդիրն ավելի նպատակահարմար կարող է լուծվել՝ աշակերտներին գյուղատնտեսության հիմունքներին տեսականորեն ու գործնականորեն ծանոթացնելու լեզանակով:

Այդ վորոշվում է նրանով, վոր

ա) Սոցիալիստական տնտեսությունը հիմնվում է առաջավոր մեքենացած տեխնիկայի վրա (տրակտոր, ավտոմոբիլ, կոմբայն և այլն) ելեկտրոններգիայի կիրարկմամբ, քիմիացման և ագրոտեխնիկայի սխտեմով և դրանով ապահովվում է «ժամանակակից ինդուստրիայի հիմունքներն ընդհանրապես» ուսումնասիրելու անհրաժեշտ բազա:

բ) Դպրոցի գյուղատնտեսական շրջապատը գյուղական դեռահասին տալիս է ավելի մոտիկ և կենսականորեն հասկանալի նյութ:

գ) Դպրոցում սովորող դեռահասները սխտեմատիկորեն մասնակցում են իրենց տարիքին մատչելի գյուղատնտեսական աշխատանքներին (դպրոցամերձ հողամասում, կալիտողում և իրենց տնտեսության մեջ):

Այս ծրագիրը վոչ լրիվ միջնակարգ դպրոցի աշակերտներին մատչելի ձևով տալիս է սխտեմատիկ ծանոթութուն գյուղատնտեսության հիմունքներին:

Ծրագրի ձիշտ կիրառումը կնպաստի աշակերտների գիտելիքների ամրացմանը «գիտությունների հիմունքների» ուղղու-

խյամբ (ֆիզիկա, քիմիա, մաթեմատիկա, կենսաբանություն և այլն) և նրանց գործադրմանը սոցիալիստական շինարարության պրակտիկայում:

5-7 դասարանների ծրագրում մտցված են ճշտումներ 1933-1935 թ. թ. ընթացքում կատարած փորձնական ուսուցումների և մասնագիտական դպրոցի փորձերի հիման վրա:

Ծրագրի հիմքում գրված և ծանոթություն բուսական և կենդանական որգանիզմի կուլտուրային: Այդ խոշոր հանրակրթական նշանակություն ունի և համապատասխանում և կենսաբանության ծրագրի հիմնական բաժիններին: Ծանոթությունը գյուղատնտեսական մեքենաներին՝ իրականացվում և գյուղատնտեսական կուլտուրաներն ուսումնասիրելիս և վորպես ինքնուրույն բաժին ուսումնասիրվում և միջնակարգ դպրոցի բարձր դասարաններում, յերբ աշակերտները ֆիզիկայից անհրաժեշտ գիտելիքներ արդեն ձեռք են բերել:

7-րդ դասարանում, բացի այն, վոր աշակերտներին ծանոթություն և տրվում կաթնատու անասունների մասին, նախատեսվում և նաև ծանոթացնել ձին խնամելու գործին: «Տրակատր» թեման 7-րդ դասարանում անցնում են միայն այն դեպքում, յեթե աշակերտներն ավարտում են վոր լրիվ միջնակարգ դպրոցը:

Միջնակարգ դպրոցում «արակտոր» թեմայի ուսումնասիրությունը նախատեսվում և 10-րդ դասարանում: Այս դեպքում 7-րդ դասարանի ծրագիրը լրացվում և կաթնատնտեսության տարրերով:

Այս բոլորն, ինչպես և «խորհանտեսությունների, ՄՏԿ և կոլտնտեսությունների կազմակերպումը» բաժինը բարձր դասարանները փոխադրելու նպատակն և առավելագույն չափով ծրագիրը մոտեցնել աշակերտների տարիքին ու հանրակրթական պատրաստությանը:

Աշխատանքի ծրագիրը 8-10 դասարանների համար տրվում և առաջին անգամ:

Համաձայն գյուղատնտեսության առջև դրված խնդիրների աշակերտների հանրակրթական պատրաստության և գյուղատնտեսական արտադրության մեջ նրանց մասնակցելու հնարավորություններին 8-10-րդ դասարանների ծրագիրն ընդգրկում և գյուղատնտեսության արդյունքների կազմակերպության և տեխնիկական վերազինավորման հիմնական հարցերը:

Գյուղատնտեսական մեքենաներին ծանոթանալու պրոցեսում, ինչպես և գյուղատնտեսական ինվենտարը պատրաստելիս, աշակերտները ձեռք են բերում փաշտամշակման և մետաղամշակման բնագավառի վերաբերյալ տարրական հմտություններ և ունակություններ:

Փայտի և մետաղի աշխատանքների վերաբերյալ պատկերացումները և հմտությունները դարգացվում և ամրացվում են արտադրողական խմբակների պարագլուխներում՝ ի հաշիվ հասարակական աշխատանքների ժամերի:

Ծրագիրն առանձին ուղղություն և հատկացնում աշակերտների կողմից փորձեր դնելու աշխատանքներին, վորոնք հանդիսանում են դպրոցի կողմից կատարվելիք հասարակական աշխատանքների հիմնական ձևը գյուղում, նպատում են աշակերտների հարցասիրության և հնարամտության դարգացմանը, ապահովում են դպրոցի իրական մասնակցությունը բերքի բարձրացման, նոր կուլտուրաների ընտրության և առաջ շարժման մեջ, ինչպես նաև անասնաբուծության արգելանավետությունը բարձրացնելու մեջ: Փորձնական հողակտորների հանձնարարելի չափը կրճատված և: ձգգրաված են որչեղտները, սահմանված և փորձնական աշխատանքի՝ խնամելու, դիտելու, հաշվառում կատարելու և արդյունքները ձևավորելու ժամանակը:

Գարնանային և ամառային փորձնական աշխատանքները պլանավորված են յուրաքանչյուր դասարանում տարեկան 21 ժամվա հաշիվին, վորոնք տարվում են ի հաշիվ դպրոցի հասարակական աշխատանքների ժամերի: Գյուղատնտեսության դասատուն այս դեպքում վարձատրվում և նույն չափով, ինչ չափով վարձատրվում են տեսական պարապմունքների ղեկավարները:

Ծրագրի իրականացումը պահանջում և, մեկ կողմից, ուսումնա-դաստիարակչական նպատակներով մաքսիմալ չափով ոգտադրծել դպրոցական հողամասը, մյուս կողմից դպրոցական արտադրական շրջապատը (ՄՏԿ, կոլտնտեսություն, խորհանտեսություն) աշակերտների աշխատանքային ուսուցման համար հանդիսանում և ուսալ արտադրական բաղա, վորն ապահովում և այս ծրագրի կենսագործումը:

Մ Ր Ա Պ Ի Ր

Հիմնական գաղափարներ

1. ՀՈՂԸ, ՆՐԱ ՄՇԱԿՈՒՄԸ ՅԵՎ ՊԱՐԱՐՏԱՑՈՒՄԸ

(10 ժամ, ներառյալ 5 ժամ լաբորատոր գործնական աշխատանքներ):

Հողի, վորպես բույսերի աճման միջավայրի գերը

Հասկացողություն հողի մասին: Հողի բաղադրիչ մասերը և նրա ֆիզիկական հատկությունները: Հողի կազմության նշանակությունն աճման գործոնները կարգավորելու նկատմամբ:

Հողի մշակումը վորպես ավելի բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու միջոց՝ բույսերն աճեցնելու համար (խոնավության կուտակումը և պահպանումը, սննդատու նյութերի կուտակումը, մոլախոտերի և վնասատուների վոչնչացումը):

Հողը մշակելու լեզանակները, վարելը, ցաքանելը, կուլտիվացիան:

Հասկացողություն կուլտուրական վարի մասին և նրա նշանակությունը: Մշակման գործիքները, աշխատանքի պրոցեսը, հողի շերտը կտրելը և շուռ տալը, մանրացնելը, հարթելը: Գործիքների աշխատող մասերը, ազդեցությունից և պահանջները գործիքների աշխատելու նկատմամբ:

Հողի պարարացումը: Պարարտացման նշանակությունը՝ բերքավորությունը բարձրացնելու համար: Պարարտացման տեսակները: Որգանական և հանքային, ուղղակի և վոչ ուղղակի: Պարարտացման ազդեցությունը հողի և բույսի վրա (գոմաղը, սուրճ): Կրի՝ վորպես վոչ ուղղակի կերպով գործող պարարտանյութի դերը:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ լաբորատոր-գործնական աշխատանքները:

1. Հողի ֆիզիկական հատկությունները վորոշելը (ստորակ-

տուրան, խոնավության տարողությունը, ջրաթափանցությունը):
2) ծանոթություն պարարտանյութերին. վերջիններս արտաքին տեսքով վորոշելը: 3) մշակող գործիքների կառուցվելիք ուսումնասիրություն (եքսկուրսիա):

2. ԲԱՆՋԱՐԵԴՆԵՆԵՐ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԱՃԵՑՆԵԼԸ

Բանջարաբուծության նշանակությունը: Առանձին բանջարեղենների հարաբերությունը ջերմությանը, լույսին, խոնավությանը, ոդին: Սննդարար նյութերի պահանջը: Ծածկված դեղինը և նրա նշանակությունը: Ծածկված դեղինի պայմաններում աճման գործոնները դեղնավարելու հնարավորությունը:

Ջերմոցների նշանակությունը. ընդհանուր հասկացողություն: Տաք և ցուրտ ջերմոցներ. նրանց նշանակությունը: Գոմաղը. գոմաղը պատրաստելը: Ջերմոցային հող, նրա պատրաստելը: Ջերմոց հիմնելը: Բանջարեղեն ցանելը և աճեցնելը: Ջերմության, խոնավության և լույսի կանոնավորումը: Պայքար վնասատուների դեմ: Սածիլանոց կառուցելը և սածիլներ աճեցնելը:

Բանջարեղեններ մշակելը (կաղամբի, տոմատի և արմատապտուղների օրինակով): Հողի և պարարտանյութի պահանջը. ցանելը և տնկելը, խնամքը, պայքար մոլախոտերի և վնասատուների դեմ, բերքահավաք: Բերքի գլխավոր տեսակները:

Սերմավորությունը բանջարանոցի հողամասում և առանձին բանջարեղենների տեղը սերմավորության ժամանակ: Բանջարանոցային միամյա բույսերի սերմեր ստանալու պայմանները:

Տեսական պարապմունքների պլանում պետք և նախատեսել հետևյալ լաբորատոր-գործնական աշխատանքները:

1. Ծանաչել բանջարեղենների սերմերն ըստ արտաքին տեսքի:

2. Վորոշել սերմերի ծլուսակությունը (աճեցնելու սկզբնական աշխատանքները):

3. Ուսումնասիրել ցանելու և տնկելու մեքենաները (եքսկուրսիա):

4. Ծանաչել բանջարեղենների գլխավոր վնասատուները (2—3) կոլեկցիաներում:

5. Ծանաչել բանջարեղենների ծիլերը:

Հառաքակական արագրակալ աշխատանք: Հասարակական

արտադրական աշխատանքների պլանով անհրաժեշտ և անցկացնել հետևյալ գործնական վարժությունները:

1. Ուշ ջերմոց կամ սածիլանոց հիմնելը: 2. Սածիլի սերմեր ցանելը: 3. Նախասածիլումը: 4. Սածիլներ հանելը: 5. Խնամք, նոսրացում, քաղհան և փխրացում, ջրելը:

3. ՊՏՈՒՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀԱՏԱՊՏՈՒՂՆԵՐԻ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐ ԱՃՆՑՆԵԼՈՒ ԱՌԱՆՁԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պտղաբուծության նշանակությունը: Շուտ հասնող հատապտուղների (առանձնապես մորի) բուծելու նշանակությունը:

Բազմացնելու լեզանակները: Վեգետատիվ բազմացման լեզանակները տնկաշվեր, անդալիսներ, արմատաշվեր, պատվաստներ: Պատվաստելու միջոցով բազմացող պտուղներ և հատապտուղներ:

Պատվաստը վորպես պտուղների կուլտուրաների բազմացման հիմնական լեզանակ: Պտղային տնկարան, նրա կազմակերպումը և հիմնական աշխատանքներն այնտեղ, տունկեր աճեցնելը, պատվաստելը, պատվաստների և միամյա տունկերի խնամքը, ընդհանուր ծանոթություն:

Պտղատու ծառերն աչգի փոխադրելը — հողը պատրաստելը, տնկելը, պտղատու ծառերի խնամքն աչգում, ճյուղքերի ձևավորումը: Հողը խնամելը, պայքար ֆլասատունների դեմ: Հատապտղային բույսերը խնամելու առանձնահատկությունները:

Նոր տեսակներ ստանալը: Միջուրինի աշխատանքների նշանակությունը նոր տեսակի պտուղներ և հատապտուղներ ստանալու ուղղությունը: Հասկացողությունը նոր տեսակներ ստանալու միջոցների մասին: Արհեստական խաչասերումը վորպես նոր տեսակի բույսեր ստանալու ավելի լավ միջոց:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ և անցկացնել հետևյալ լաբորատոր-գործնական աշխատանքները. 1) հաղարջի ճյուղքեր կտրելը, տնկելու համար պատրաստելը. 2. պատվաստելու աշխատանքներ:

Հասարակական արտադրական աշխատանքներ: Հասարակական արտադրական աշխատանքների պլանում պետք և անցկացնել հետևյալ գործնական վարժությունները. 1) տնկարանի հիմք դնելը. 3) հաղարջի, մորի, արմատ տնկելը և խնամելը. 3) տնկարանը խնամելը. 4) աչգին խնամելը — չորունկներ կտրելը, ծառեր:

րի բներին կրաշուր քսելը, սրսկելը, բնի փոս տեղերը լցնելը. 5). տնկիների պատվաստումը (ամառը):

4. ԲՆԱՓԱՅՏ ՅԵՎ ՄԵՏԱՂ, ՆՐԱՆՑ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄԸ. ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԻՆՎԵՆՏԱՐ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԵԼԸ

Փայտի և մետաղի աշխատանքների համար խմբակ կազմակերպելը. լենթախմբակների բաժանելը, ըստ աշխատանքային տեղերի դասավորելը, պարտականությունների բաշխումը. վարքի հիմնական կանոններն արհեստանոցում: Աշխատանքային տեղ. կարգն աշխատանքային տեղում և նրա պահպանումը փշառալուց:

Ինվենտար պատրաստելու համար գործադրվող նյութերը՝ փափուկ պողպատ («լերկաթ») ձողաձև, շերտաձև, թերթաձև:

Բնափայտ, տախտակ, տաշած տախտակ: Դրանց գործադրման լեզանակը:

Բնափայտ սղոցելը և ունդելը. գործիքները նիշնշելը, ուղեքիաներ կատարելու տեխնիկան, ճշտությունն ստուգելը (բացատրել, ցույց տալ, փորձնական աշխատանք տալ):

Մետաղը հատելը և խարտոցելը. գործիքները, նիշնշելը, ուղեքիան կատարելու տեխնիկան, ճշտությունն ստուգելը (բացատրել, ցույց տալ):

Փայտը և մետաղը ծակելը. ծակելու գործիքները գործադրելու հիմնական լեզանակները. ծակելու համար նիշնշելը և կետելը:

Բարակ մետաղը ծակհարով ծակելը (բացատրել, ցույց տալ):

Իր պատրաստելը (սղոցելու, ունդելու, հատելու և խարտոցելու ուղեքիաները գործադրելով). բահի, փոցխի, բրնձի կոթեր, սածիլների, ծաղիկների արկղ, պատգարակ և այլն: Բահի, բրնձի կտրող մասերը խարտոցով սրելը:

Հասարակական աշխատանքներին հատկացված ժամերի հաշվին աշակերտներին ծանոթացնում են լրացուցիչ կերպով դասելու աշխատանքներին և իրեր են պատրաստել տալիս — հիմնական ուղեքիաները համեմատաբար բարդացնելով. սալի վրա հատելը և մամլակում, խարտոցելը ու ձևավոր լեզրագծերով բարձրացնելով ճշտության պահանջը: Բանվածքներ, մարդեր՝ բանջարեղեն տնկելու համար, աչգու սանդուխք կտր աստիճաններով և այլն:

5. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ ՆԱԽԱՊԱՏ-
ՐԱՍՏՎԵԼԸ. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ՊԼԱՆ ԿԱԶՄԵԼԸ

Ամառային աշխատանքների պլան կազմելը:

Փորձնական աշխատանքների բովանդակությունը:

Աշխատանքի որակներ. Տոմատ, կաղամբ, կարտոֆիլ, ճակն-
դեղ, մորի, հաղարջ, ծաղիկներ:

Աշխատանքի ծավալը. Յուրաքանչյուր աշակերտ պարտավոր
է աճեցնել 12 տոմատ, կամ 12 թուփ կարտոֆիլ, 150—200 գա-
ղար կամ ճակնդեղ և 2 թուփ (մորի կամ հաղարջ):

Յուրաքանչյուր կուլտուրայի վերաբերյալ դրված փորձի
պայմանները սահմանում է դպրոցը: Թեմատիկայի և փորձի լե-
թակա կուլտուրայի համեմատ կազմում են հաշվառման ձևեր և
տարվում են դիտողություններ ու հաշվառումներ:

Գյուղատնտեսական կուլտուրաներ աճեցնելու փորձնական
աշխատանքը հանդիսանում է գյուղատնտեսության կարևորա-
գույն բաժինը և հասարակական արտադրական աշխատանքի
հիմնական ձևը, վորը և պարտադիր է բոլոր աշակերտների հա-
մար:

Փորձեր դնելը, խնամքը, դիտողություններն ու հաշվառումն
անց են կացվում ի հաշիվ հասարակական արտադրական աշխա-
տանքի ժամանակի բյուջեի:

Փորձնական աշխատանքները ղեկավարում է գյուղատնտեսու-
թյան դասատուն և վարձատրվում է նույն հիմունքներով, ինչ
հիմունքներով վարձատրվում են տեսական առարկաները:

6. ԱՆՑԱԾԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

Վեցերորդ դասարան

1. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.

Վողջ դասարանի աշխատանքների արդյունքների ամփո-
փումը: Պատրաստվել ցուցահանդեսին:

2. ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐ ԱՃԵՑՆԵԼԸ

Ա. Օգնականացանի կուլտուրաներ աճեցնելը

Աշնանացանի կուլտուրաներ մշակելը (ցորեն): Դաշտն աշ-
նանացանի համար պատրաստելը: Մաքուր և զրազեցրած ցեղեր:

Մշակումը, ժամկետները, խորությունը: Մշակող դործիքներ:
Գութանը տեղակայելու կանոնները: Պարարտանյութը դաշտ փո-
խադրելը:

Սերմը պատրաստելը: Ցանելու նյութերի նկատմամբ առա-
ջադրվող պահանջները. մաքրություն, ծլունակություն, քաշը և
խորությունը, վարակված չլինելը: Սերմի մաքրության նշա-
նակությունը բերքատվությունը բարձրացնելու տեսակետից:
Շրջանի համար պլանով հաստատված տեսակները:

Տեսակավորումը վորպես ցանելու նյութերը բարելավելու
միջոց: Ախտահանումը վորպես միջոց վարակման դեմ:

Սերմագտիչ մեքենաներ (քամհար, տեսակավորող, տրիչեր),
նրանց աշխատելու սկզբունքները: Տեսակավորող մեքենայի աշ-
խատող հիմնական մասերն ըստ սերմերի քաշի և լեղկարության:

Գյուղատնտեսական բույսեր ցանելը և տնկելը: Ցանքսը
վորակով, ժամանակին կատարելու նշանակությունը բերքատու-
վությունը բարձրացնելու տեսակետից: Ցանելու լեղանակները,
շարքացան, շաղացան:

Աշնանացանի կուլտուրաները, ցանելու ժամանակը և ժամ-
կետները:

Սերմացվի նորմաները և հատիկը հողի մեջ ինչ խորու-
թյամբ ցանելը: Շարքացան մեքենաներ, աշխատանքի պրոցեսը,
բանող մասերը, ցանող ապարատ, խոփեր: Ցանող ապարատն
ըստ տրված նորմայի տեղակայելու հաշիվը:

Աշնանացանի կուլտուրաների խնամքը: Ձյան դերը: Պաշար
սառցային կեղևի դեմ: Ցաքանելը: Պաշար մոլախոտերի դեմ:

Հասունանալը, հավաքելու ժամանակը և պրոցեսը: Պաշար
կորուստների դեմ: Ընդհանուր հասկացողություն հնձող մեքե-
նայի մասին կտրող ապարատի կազմությունը, փոցխող ապարա-
տի աշխատանքն ու նշանակությունը: Ընդհանուր հասկացողու-
թյուն խրձկապ ապարատի մասին: Կոմբայնի աշխատանքի
պրոցեսը:

Տեսական պարամունքների պլանում անհրաժեշտ է անց-
կացնել նետվյալ լաբորատոր-գործնական աշխատանքներ.

1. Սերմերի բացարձակ քաշը և մաքրությունը սահմանելը:
Աճելու ուժը պարզելը: Տնտեսական պիտանիության հաշվումը
(սերմերի ծլունակությունը վորոշվում է նախորոք): 2. Սերմա-
զրտիչ մեքենաների կազմությունն ուսումնասիրելը (տեսակավո-
րող տրիումֆ և տրիչեր). բանեցնելու համար տեղակայելը, կար-

գալիորեն: 3. Շարքացան մեքենայի գործնական ուսումնասիրությունը: Յանող ապարատի տեղեկությունը՝ տրված նորման ցանկում համար:

Յորենի հիմնական կոլեկցիան ցանկը և զիտողության կազմակերպումը գարնանային և աճառային աժիաներին:

Ծանոթություն.— Լաբորատոր, գործնական աշխատանքներն ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ է վաղուց արկղներում ցանկը զանազան տեսակի սերմեր— ծիլեր ստանալու համար:

Բ. Գարնանացանի կուլտուրաներ անցնելը

Բամբակ անցնելը (վոչ բամբակացան շրջաններում՝ ցորենի կամ գարի): Հողը գարնանացանի կուլտուրաների համար պատրաստելը: Վաղ ցելի նշանակությունը: Սերմացուն պատրաստելը, տեսակավորումը, ախտահանումը: Բամբակը ցանելու ժամանակը և ժամկետները:

Գարնանացանի հացահատիկները ցանելու ժամանակը և ժամկետները: Պարողի ալգիները բաց անելու, կտրելու ժամանակը և ժամկետները: Գարնանային աշխատանքների ժամկետների խտացումը վորպես բերքի բարձրացման միջոց: Գերվաղ ցանքը և նրա նշանակությունը: Ունամքը, պալքար մոլախոտերի, ֆլասատուների ու հիվանդությունների դեմ: Հացահատիկների համարը:

Արմատապտուղները մշակելու առանձնահատկությունները: հողը պատրաստելու և պարարտացնելու աշխատանքները: Արմատապտուղները ցանելու և տնկելու ժամանակը: Արմատապտուղները հավաքելու ժամանակը: Բամբակը քաղհանելու և ջրելու ժամկետները, բամբակի հավաքը:

Թիթենիները բաղմացնելը և մշակելը: Թիթենու տերևները վորպես շերամի սնունդ:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ է անցկացնել հետևյալ լաբորատոր աշխատանքները.

Ծանոթություն գարնանացանի հացահատիկների և բամբակի սերմերի լավ տեսակներին:

Ծանոթանալ շարքացանի աշխատանքներին:

Ցանկ և տնկել բամբակի, կարտոֆիլի, ցորենի կոլեկցիաներ կոլեկցիոն հողամասում:

Գ. Խոտ անցնելը

Բաղմամյա խոտերի մշակումը — առվույտ (յոնջա): խոտերի տեղը ցանքաշրջանառություն ժամանակ, ցանելու պայմանները: Ցանած խոտերի խնամքը, խոտհնձի ժամանակը: խոտհնձի մեքենայացումը: խոտհար մեքենա, նրա կազմությունը և աշխատանքը: խոտհար մեքենայի կտրող մասի համեմատությունը հնձիչ մեքենայի կտրող ապարատի հետ: խոտհար մեքենայի աշխատանքը կարգավորելը: խոտը չորացնելը: Մարգագետինները խնամելը ընդհանուր ծանոթություն:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ է անցկացնել հետևյալ լաբորատոր աշխատանքները. 1. Գործնական ծանոթություն խոտհար մեքենայի կառուցվածքին: Կտրող ապարատի կցումը և անջատումը: Կոթածողի լերկարություն և մատների ճիշտ դասավորություն ստուգումը: Ծանոթություն խոտերի տեսակներին: Կազմել կոլեկցիա և հերբարիում:

Միամյա և բաղմամյա խոտերի կոլեկցիաներ կազմելը:

Դ. Հասկացողություն ցանառչանառություն մասին

Հասկացողություն ցանքաշրջանառության մասին՝ շրջանի տիպիկ ցանքաշրջանառության որինակի վրա:

Կուլտուրաների հերթափոխության նշանակությունը մոլախոտերի և հիվանդությունների դեմ պալքար մղելու և հողի սննդարար նյութերի պաշարն ավելի լրիվ չափով ոգտագործելու ասպարեղում: Առանձին կուլտուրաների դերը ցանքաշրջանառության ժամանակ, լավագույն նախորդները: Ցանքաշրջանառության կախումը պլանային առաջադրությունից: Ցանքաշրջանառության դերը կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական կալուստացման գործում (պլանային առաջադրության կատարման ապահովումը, բերքատվության բարձրացումը, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը, արտադրական միջոցների լավագույն ոգտագործումը):

Տեսական կոլտնտեսությունների ցանքաշրջանառության տիպական սխեմաները: Ցանքաշրջանառության քննարկում:

Աշխատանքի կազմակերպումը դաշտավարական գործում. բրիգադը վորպես արտադրական հիմնական ընկի: Բրիգադը կազմակերպելու սկզբունքը կազմը, հողամասը, քաշող ուժը, մեքենաներն ու գործիքներն ամրացնելը: Կոլտնտեսականների աշխատանքների վարձատրումն աշխուրհով:

Հասարակական-արագրական աշխատանք՝ «Դառնային կուլտուրաներ անցնելը» քեմալի գծով

Հասարակական—արտադրական աշխատանքների պլանում պետք է անցկացնել հետևյալ գործնական վարժությունները. 1) գուլթանը դաշտում բանի գցելը և աշխատելը. 2) վորպես ոգնական՝ քամհարի մոտ աշխատելը. 3) ցանկելու վորակն ստուգելը. 4) հանքային պարարտանյութերը խառնելը և ներդնելը. 5) բամբակի սերմեր գտելը. 6) բամբակի սերմերի ծլունակությունը վորոշելը 7) կարտոֆիլ տնկելը. 8) սածիլները ջերմոցից հողը փոխադրելը:

3. ԲՆԱՓԱՅՏԸ ՅԵՎ ՄԵՏԱՂԸ, ՆՐԱՆՑ ԿԻՐԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄԸ.

Մասերի տեսակները և բնափայտի հատկությունները—սոճի, յեղենի, կեչի, կաղնի, արփաքին տեսքից նրանց ճանաչելը: Դիմացկունությունը, կարծրությունը, ճղելիությունը:

Մետաղների տեսակները և նրանց հատկությունները. չուգան, կարծր և փափուկ պողպատ: Կարծրությունը, առաձգականությունը մածուցիկությունը:

Դեղանքների միացումը կես փայտով: Ուլերացիաներ կատարելու տեխնիկան: Արփաքին և ներքին աղոտներ հանելը: Ուլերացիաները կատարելու տեխնիկան (բացատրել, ցույց տալ, փորձնական աշխատանք տալ):

Կես փայտ միացնելու յեղանակով պատրաստել իրեր և աղոտ հանել, անցած ուլերացիաները կատարել. սանդուխք, զանազան կանգնակներ (стойка), հեղույսներ գյուղատնտեսական ինվենտարի համար, սղոցների չափրասում՝ փոփոխական մատով, գերանդին ամրացնելու ող:

Դպրոցի հասարակական աշխատանքներին հատկացված ժամանակի բյուջեի հաշվին աշակերտները լրացուցիչ կերպով ծանոթանում են փայտը փորելու, փայտը քառանիստ բլրակով միացնելու, մետաղը մկրատով կարելու և թեթև զոդիչով զոդելու յեղանակին և պատրաստում են հետևյալ իրերը—նստաբաններ, բանկաներ, զավաթներ, վերանորոգում են դույլեր, թեշտեր, ջրցիւրներ և այլն:

4. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ

Ճախապատասուժը, զարմանային — ամառային ժամանակաշրջանի հասարակական—արագրական աշխատանքի պլան կազմելը

Ամառային աշխատանքի պլան կազմելը՝ դաշտային կուլտուրաների վերաբերյալ փորձեր կատարելու, արմատապտուղներ աճեցնելու և կոլեկցիոն ցանքեր կազմակերպելու գծով:

Հասարակական արագրական աշխատանքի բովանդակությունը, աշխատանքի որակն. 1) հացահատիկներ, արմատապտուղներ, կերի խոտեր և տեխնիկական կուլտուրաներ՝ բամբակ և այլն. 2) կոլեկցիոն ցանքեր՝ ցելերի և շրջանի պլանային ցանքաշրջանառություն կոլեկցիաներ, բամբակի և հացահատիկների պլանային տեսակների, արմատապտուղների, յուղատու կուլտուրաների և խոտի կոլեկցիաներ, նոր կուլտուրաների կոլեկցիաներ. 3) բանջարեղեններ ցանելը—ճակնդեղ, դադար, պամիգոր, կաղամբ:

Աշակերտների ողակն անց է կացնում մեկ փորձ 100—150մ² հողամասի վրա: Յուրաքանչյուր աշակերտ

ա) աշխատանքն սկսում և դիտում է կոլեկցիոն ցանքի հողամասից 5 մ-ի վրա. բ) 5 սերմ է աճեցնում:

Փորձնական աշխատանքի բովանդակությունը

Տեսակների ստուգումը, ցանելու և տնկելու զանազան ձևերը. պարզի վաղ ցելի և դառնանը ցանք անելու, պարարտանյութերը հողի հետ խառնելու աղբեցությունը (քանակը և ժամկետը) բերքի վրա. խորը վարելու աղբեցությունը բերքի վրա:

Փորձերը դրվում են ինչպես դպրոցական հողամասում, նույնպես և կոլտնտեսության հողամասերում: Փորձերի պայմանները և փորձեր դնելու պլանը սահմանվում են փորձակայանների առաջադրությունների համաձայն՝ հարմարեցնելով տեղական պայմաններին:

Կոլտնտեսության հողամասի վրա դրվելիք փորձերը հաստատվում են դպրոցի և կոլտնտեսության վարչության կողմից. փորձերի համար հատկացված հողամասի առանձին կտորների մշակումը տրվում է կոլտնտեսության ուժերով:

Փորձերի վերաբերյալ զարմանային աշխատանքներ: Հողամասի բաժանումը, հողակտորների դասավորումը, պաշտպանող շերտեր հողակտորներն աշակերտներին ամրացնելը, փորձեր դնելը:

Ամառային յեկ առնանային առխառնակներ. Խնամք ըստ թե-
մատիկայի և կուրորուրայի, դիտողություն:

Մոլախոտեր հավաքելը, հերքարիում կազմելը: Հողակտոր-
ների հետադոտությունը, պաշտպանող շերտերի և փորձնական
հողակտորների բերքահավաքը:

Սերմերը զատելը և մաքրելը: Փորձի հաշվառումը, ձևավո-
րումը:

Փորձեր դնելը. խնամքը, դիտողությունը և հաշվառումը,
նաև սերմեր և կոլեկցիոն ցանքներ աճեցնելը հանդիսանում են
«գյուղատնտեսություն» բաժնի պարտադիր մասը և տարվում
են հասարակական աշխատանքի ժամանակի բյուջեյի հաշվին:

5. ԱՆՅԱԾԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

Յոթերորդ գլուխը

1. ԱՄԱՌՎԱ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԸ.

Ամառվա փորձերի արդյունքների մշակումը: Դասարանի
աշխատանքների ամփոփումը: Շրջապատների սարումը (մոն-
տաժ): Մասնակցություն ցուցահանդեսին:

2. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՋԵԼԸ

Անասնաբուծության խնդիրները յերկրորդ հնգամյակում:
Անասնաբուծության արդյունավետությունը բարձրացնելու ուղի-
ները: Ցեղային անասունների նշանակությունը, մետիզացիա
(աղնվացեղում), կերի բազա, խնամքը և կանոնավոր պահելը:
Կուլանտեսական և խորհրտնտեսական ապրանքային ֆերմա-
ները և նրանց դերը անասնաբուծության բարձրացման գործում:
Կուլանտեսականների անհատական ոժանդակ անասնաբուծու-
թյան զարգացումը:

Անասունները կանոնավոր պահելու հիմունքները: Զոոգի-
գիկնայի դերն անասնաբուծությունը զարգացնելու գործում:
Պահելու և խնամելու աղբյուրությունն անասունների արդյու-
նավետության և առողջության վրա: Մսուրային ձևով պահելու
գիգիենան:

Անասնաբուծի հիմնական մասերը. բաժանմունք կաթնա-
տու անասունների համար, արտադրողների, մատղաշի և կերի
բաժանմունք: Պահանջներ անասնաբուծի նկատմամբ, հատակի,

նալի, կերակրամանների կառուցվածքը: Ողափոխություն:

Կենդանիների խնամքը. նրանց մաքրելը: Խողանակի և
քերոցի նշանակությունը: Փոոց, հերթափոխություն: Վերջա-
վորությունների խնամքը, սմբակները կտրելը, յեղջուրները
մաքրելը: Մտինքների (կրծի) խնամքը:

Մսուրային ձևով պահելիս, հիվանդությունների դեմ նա-
խազգուշական միջոցների անհրաժեշտությունը, անասնաբուծա-
կան հսկողության անհրաժեշտությունը:

Աշխատանքների պլանում անհրաժեշտ է մտցնել եքսկուրսիա
դեպի անասնաբուծի—նրա կառուցվածքին զործնականորեն ծա-
նոթանալու համար:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ ԿԵՐԱԿՐԵԼԸ ՅԵՎ ՄԱՏՂԱՇԸ ԽՆԱՄԵԼԸ

Կերերի տեսակները. բուսական, կենդանական և հանքա-
յին: Բուսական կերերի տեսակները—կոպիտ, հյութալի, համա-
կենտրոնացրած: Առանձին տեսակի կերերի աղբյուրությունը
մսաբերության և կաթնատվության վրա: Կերերի գործնական
արժեքավորումը կերի միավորներով:

Կաթնատու անասունների կերաբաժին սահմանելը: Կենդա-
նիների կենդանի քաշը և արդյունավետությունը վորոշելը, պա-
հելը, պարարտության և հղիության պայմանների հաշվառումը:
Կերաբաժին (կերի միավորներով) և յեղած կերերից ռացիոն կազ-
մելը, կերը պատրաստելը, կերակրելը:

Բուծումը և աղնվացեղության նշանակությունը: Խոշոր
յեղջուրավոր անասունների հիմնական պլանային ցեղերը:

Մատղաշն աճեցնելը: Հորթերը կերակրելու կարգը, կաթով
կերակրելուց մյուս կերերին անցնելը:

Հորթերի գոմը, խնամելը կազմակերպելը: Խոզերը կերա-
կրելու և խնամելու առանձնահատկությունները: Տեսական պա-
րապմունքների պլանում պետք է նախատեսել հետևյալ լաբորա-
տոր գործնական առխառնակներ. 1) Խոտի, գարու, կորնգանի,
քուսպի կերային ոգտավետության արժեքավորումը: 2) Անա-
սունների կենդանի քաշը վորոշելը—չափելով: 3) Կաթնատու
անասունի կերի ռացիոնը վորոշելը: 4) Կերը պատրաստելու
մեքենաներին և ապարատուրային ծանոթանալը:

4. ԱՇԽԱՏՈՂ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԸ ԽՆԱՄԵԼՈՒ ՅԵՎ ԿԵՐԱԿՐԵԼՈՒ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Յեզները խնամելը, կերակրելը և պահելը: Յեզները կերակրելու, ջրելու և մաքրելու պայմանները: Յեզների աշխատանքները գյուղատնտեսության մեջ: Յեզները լծելու կանոնավոր յեղանակը, լծի և սամիների ընտրությունը: Նույնը ձիերի նկատմամբ:

Հասարակական արտադրական աշխատանք

Հասարակական արտադրական աշխատանքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել հետևյալը.

1. Կովերին նորմաներով փորձնական—ցուցադրական կերտալը, դրսևորելով կերակրելու ազդեցությունն անասունի արդյունավետության վրա:

Կերակրումը շարունակվում է հետևյալ ժամանակաշրջանները—նախապատրաստական, աճյման և յեղրափակման, հատկապես փորձնական: Յուրաքանչյուր կովին կցվում է 6 աշակերտ կերակրելու համար: Կերակրման արդյունքները մշակվում է ամփոփվում են: Կերակրելու համար անհրաժեշտ է համապատասխան համաձայնություն սահմանել կոլտնտեսության վաչուկյան հետ անասուններ առանձնացնել, կեր հատկացնել: Փորձի յեղթակա կենդանիների խնամքը և կերը տանում են անասուններին սպասարկող կոլտնտեսականները:

5. ԿԱԹԻ ՅԵՎ ԿԱԹՆԱՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՒՄԸ

1. Կաթի առաջացումը: Կթելու կանոնները և կուրծի խնամքը: Կաթի վորակը վորոշելը: Հասկացողություն կաթի արատների մասին: 2. Կաթը խնամելու յեղանակը—քամելը, ստեղծելը պաստյորացնելը: 3. Կաթի վերամշակումը, սերգատելը: Յուղ հարելը և նրա հետագա մշակումը (ընդհանուր հասկացողություն). մածուն պատրաստելը, թան, բակտերիաների նշանակությունը:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել հետևյալ լաբորատոր—գործնական աշխատանքներ. 1) կաթի տեսակարար կշռի, կեղտոտություն և թթվածության (ըստ Տերնների) վորոշումը. 2) յուղի տոկոսը վորոշելն ըստ

Հերբերի. 3. սերգատի գործնական ուսումնասիրությունը. թրմբուկը քանդելը և պտուտակը կարգավորելը: Աշխատանք սերգատով:

Վոչ լրիվ միջնակարգ դպրոցում «Կարի յեվ կարճամբերենքի վերամեակումը» բեմայի փոխաբեմ մեակվում է «Տրակսոր, նրա կազմությունը յեվ աշխատանք» բեման:

Տրակսորը, նրա կազմությունը յեվ աշխատանքը

Տրակտորի շարժիչը, ներքին ալրման շարժիչի գործադրությունն արդյունաբերության և գյուղատնտեսության մեջ: Տրակտորի նշանակությունը:

Տրակտորի գլխավոր մասերը և նրանց նշանակությունը. մոտոր՝ փոխանցման մաս, լրացուցիչ մեխանիզմներ:

Մոտորի հիմնական մասերը. գլան, մխոցային խումբ, կոթածող, կարտեր, ծնկաձև հոլան, թափանիվ: Մոտորի աշխատանքի պրոցեսը, մոտորի տակտերը, մխոցի շարժումը:

Գալի բախումը. ներծծող և դուրս մղող կախարիչի նշանակությունը: Բաշխիչ հոլան, բուռնցքների և բլթիչի նշանակությունը: Ուժի փոխանցումը ծնկաձև հոլանից բաշխիչ հոլանին:

Շարժիչի սնումը—վառելիք. բենզինի և նավթի հատկությունները: Կարբյուրատոր, նրա նշանակությունը և կազմությունը (ընդհանուր ծանոթություն): Նորմալ խառնուրդ: Հասկացողություն հարուստ և աղքատ խառնուրդների մասին: Շարժիչի պտույտների քանակի, ռեգուլյատորի և ուղամաքիչի նշանակությունը:

Վառելիք. Մագնետոյի, լարերի և բռնկող մոմի նշանակությունը: Բռնկվող խառնուրդի բռնկման մոմենտը գլանում. կալցրներու կարգը:

Շարժիչի սառեցումը. Սառեցնելու անհրաժեշտությունը: Ռադիատորի, վենտիլյատորի կառուցվածքը: Ջրային շապկի նշանակությունը:

Շարժիչը յուղելը. ձնշման տակ ցայելով յուղելու յեղանակը: Տրակսորի փոխադրման մեխանիզմը: Շղթայացման կցորդիչը, արագություն արկղը, յետևի փոխանցումը և դիֆերենցիալը. Ընդհանուր հասկացողություն նրանց նշանակության, կազմության և գործողության մասին:

Տրակտորի շարժվելու կառուցվածքը: Անիվավոր և թրթուռային տրակտորներ: Ղեկավարելու լծակները և տրակտորը գեղով վարելը:

Տրակտորի մասերի փոխադրեցությունը: Շղթայակցված մեքենային ուժը փոխանցելու յեղանակները—շղթայակցվող կեռ, շարժահարկի ճախրանիվ, փոխանցման գլան: Տրակտորի ուժը կեռի և ճախրանիվի վրա:

Տրակտորի լուսավորության ցանցը. (Մշակվում է, յեթե տրակտորն ելեկտրատարաբաժնորում ունի): Տրակտորի ելեկտրական լուսավորության շղթան, հոսանքի գններատորը: Լուսավորության ցանցի լարերը, անցկացումը դեպի լամպաները: Հոսանքը միացնելը և անջատելը:

Եֆեկուսիա դեպի տրակտոր. Եքսկուրսիայի ժամանակ լինում են հետևյալ ցուցադրումները.

1. Տրակտորը պատրաստել աշխատանքի պահելու համար, պատրաստել վառելիքը, ազդեցությունը ջուր լցնելը, յուղելը:

2. Շարժիչը բանի պահելը, կարբյուրատորը կանոնավորելը՝ վառելը: Հետևել շարժիչի աշխատելու բնույթին, յուղելուն ու սառեցնելուն:

3. Լաբորատորական վարժություններ տրակտորի վերաբերյալ. գազը և վառելի ղեկավարելը փոքր և մեծ քանակի պտույտների ժամանակ: 1, 2, 3, արագությունների և յեռ շարժման վարժություններ:

Դուրս գալ տրակտորով դաշտ. առանց շղթայակցման՝ տեղից շարժելը, ուղիղ գնալը, դարձումներ կատարելը (փիղիկապես դարձացած աշակերտների համար):

6. ԲՆԱՓԱՅՑ ՅԵՎ ՄԵՏԱՂ, ՆՐԱՆՑ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄԸ

(Գարեհացային-ամսագային գյուղատնտեսական աշխատանքների ինվենտարը նախապատրաստելը)

Բնավայրի ամենատարածված արատները, վնասողությունները, կապտալուն գույն ստանալը, փթելը, մանրաթելերի անկանոն դասավորությունը:

Հասկացողություն գործիքային պողպատի մասին, ածխածնային և հատուկ պողպատի մասին:

Փայտի մշակումը կացնով. կտրելը, տաշելը սրելը: Դարբնո-

ցային հասարակ ոպերացիաներ. ծալել, ձգել, ծակել: Ոպերացիաները կատարելու տեխնիկան:

Անցած բոլոր ոպերացիաների գործադրությունը՝ գյուղատնտեսական ինվենտարը վերանորոգելիս և նախապատրաստելիս: Բանվածքներ, կեռեր, փողխի մասեր, գյուղատնտեսական մեքենաների, սայլերի մասերը, բահի կոթեր, այլ գործիքներ:

Հասարակական աշխատանքների հաշվին աշակերտությունը լրացուցիչ կերպով ծանոթանում է փայտի շրջանակային միացմանը և կատարում է հետևյալ աշխատանքները—ջերմոցների շրջանակներ, քամհարի մաղերի շրջանակներ, անասնաբաղի համար մանր սարքավորում, նույնը հանրակացարանների, կարմիր անկյունների համար:

Ի հաշիվ նույն ժամանակի անց է կացվում Եքսկուրսիա դեպի վերանորոգման արհեստանոց կամ գործարան՝ փայտի և մետաղի մեքենայական մշակմանը ծանոթանալու համար:

7. ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

Ուրբերոգ գառարան

1. ՊԱՐԱՐՏԱՆՅՈՒԹԻ ՈՒՍԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՁ

Հողը վորպես միջնորդ բույսի ու պարարտանյութի միջև և վորպես գյուղատնտեսություն արտադրության միջոց: Հողի կազմությունը, հիմնական բաղադրիչ մասերը:

Ջրի, ողի, սննդի և ջերմության ուժի մեջ հողի նկատմամբ Բիոլոգիական գործողությունները: Հողի կլանելու բնորոշակությունը, դրա նշանակությունը բույսի սննդառության գործում: Հողային լուծույթ. հողային լուծույթի ռեակցիայի ազդեցությունը բույսի զարգացման վրա: Բույսի սննդառության տարրերը և բույսերի առանձին խմբակների պահանջը սննդանյութերի նկատմամբ:

Հողի պարարտացումը վորպես բերքատվությունը բարձրացնելու միջոց:

Պարարտանյութերի տեսակները: Որդանական պարարտանյութեր. գոմաղը, տորֆ, կոմպոստ, կանաչ պարարտացում. սրանց ազդեցությունը հողի և բույսերի վրա: Սննդանյութերի տեղադրությունը բաղադրությունը: Գոմաղը, տորֆ և կոմպոստ պատ-

բաստելու յեղանակը, հողի հետ խառնելը: Ազդեցութիւնը պահապան կուտուրաների վրա: Կանաչ պարարտացման մշակելը, գործադրման պայմանները, ոգտագործումը:

Հանքային պարարտանյութեր: ԽՍՀՄ-ի արդյունաբերութեամբ մշակվող հանքային հասարակ պարարտանյութերի հիմնական ներկայացուցիչները, նրանց բաղադրութիւնը, բնութագրումը, գործադրութիւնը: Համակցված հանքային պարարտանյութեր, Պ. P. K-ի բաղադրութեան $\frac{1}{10}$ -ը, այդ կապակցութեամբ ոգտագործման նորմաները:

Մոխիրը, պահելու յեղանակը, գործադրութիւնը: Կրային հողեր: Հացահատիկային, թեխնիկական, բանջարանոցային բույսերի և կերի խոտերի պահանջը սննդանյութերի նկատմամբ:

Պարարտանյութերը ցրելու նորմաները և ժամանակը: Հասկացողութիւն պարարտացման սխառնմի մասին:

Գործնական կերպով վորոշել հողի համար պահանջվող պարարտանյութերը— դաշտային փորձի մեթոդիկան՝ պարարտանյութերի ազդեցութիւնը բերքատվութեան վրա վորոշելու համար:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել հետևյալ լաբորատոր գործնական աշխատանքները. 1. Հողի կլանողական ընդունակութիւնը և ջրառլային ուժիմը: 2. Հողի թթվութիւնը վորոշելը. կիր ավելացնելու անհրաժեշտութիւնը վորոշելը: 3. ավազուտային կուտուրաների նկատմամբ վեղետացիոն փորձեր դնելը: 4. ցանքաշրջանառութեան սխառնում պարարտանյութեր մտցնելու պլան կազմելը:

2. ՀՈՂԸ ՄՇԱԿԵԼՈՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՅԱՆՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Ա. Հիմնական հասկացողութիւններ գյուղատնտեսական մեքենա-
գաւթնարարութեան նյութերի, մեքենաների յեւ մեխանիզմների մասին

Հասկացողութիւն սե և գունավոր մետաղների մասին. ձուլվող և վերամշակվող չուգուն, աւիաւային և հատուկ պող պատ: Գունավոր մետաղների խառնաձուլներ, լատուն, բրոնզ, բարիտ: Ձողումներ:

Հասկացողութիւն մեքենաների մասին: Մեքենայի յերեք հիմնական մասերը: Հասկացողութիւն մեքենա-գործիքի և մեքենա-շարժիչի մասին: Գյուղատնտեսական մեքենաների կառուց

վածքի առանձնահատկութիւններն՝ աշխատանքի պայմանների կապակցութեամբ: Գյուղատնտեսական մեքենաների կլասիֆիկացիան ըստ արտադրական պրոցեսների:

Գյուղատնտեսական մեքենաներում ավելի տարածված հիմնական մեխանիզմները՝ շարժումը զուգահեռ զլանների միջև և անկյունի տակ փոխանցելու համար, շարժումի մեկ տեսակը մլուս տեսակի վերածելու փոխանցումներ:

Փոխանցումը զուգահեռ զլանների միջև, փոկային և պարանային փոխանցում: Տանող և տարվող ձախրանիվներ, փոխանցման թիվը: Ատամնավոր փոխանցում, փոխանցման թիվը: Ատամներով միացում, փոխանցման թվի վորոշումը: Պարազիտային ատամներ, նրանց նշանակութիւնը:

Փոխանցումն անկյան տակ և խաչաձևող զլանների միջև: Կոնային ժանանիվ: Փոխանցում Գուկի հողակապով (шарнир): Վորդնային փոխանցում, պտուտակի քայլը: Ֆրիկցիոն փոխանցում, գործադրութիւնը:

Շարժման մեկ տեսակը մլուս տեսակի կերպափոխող փոխանցում: Դառողակային մեխանիզմ և նրա ձևափոխութիւնները: Շուրավիկ կոթածողային մեխանիզմ: Արտակենտրոնակ և կեռեր, արգելանիվ: Ձողային փոխանցում և նրա գործադրութիւնը. հասկացողութիւն մեքենաների գլխավոր դետալների մասին, անիվներ, նրանց հիմնական մասերը: Առանցքներ և զլաններ: Շրջակներ և ազուլցներ: Առանցքակալներ—սահող, գնդիկային, զլանային: Յուղելը, յուղելու հարմարանքները: Ճախրանիվները—բանվող մակերեսի ձևը: Հեղուսներ, փայտապրուտակներ, լերիթներ, ձուլիկներ, տափողակներ, նրանց գործադրութիւնը:

Բ. Հողը մշակելու գործիքները

Հողը մշակելու խնդիրները: Հողը մշակող գործիքների նշանակութիւնը և ազդեցութիւնը կողմից հողը մշակող գործիքների նկատմամբ առաջադրվող պահանջները: Գութանները և դրանց կազմութիւնը: Գութանի բանող մասերը: Գութանի իրանը վորպէս բարդ սեպ: Լրացուցիչ բանող մասերը. նախախոփ, խորացնող մաս: Տրակտորային գութանների լծականները և ավտոմատները, նրանց գործողութեան սխեման:

Գութանը տեղակայելը: Գութանի վրա ներգործող ուժերը և նրանց փոխհարաբերութիւնը: Գութանի ծանրութեան կենտ

րոնի նշանակութիւնը գութանը տեղակայելու համար. ծանրութեան կենտրոնը վորոշելը:

Ծանրութեան կենտրոնի ուղղութեամբ գութանին կցուած անելը:

Գութանի աշխատանքը: Հողի դիմադրութեան գործակիցը և այդ կապակցութեամբ քարշող ուժի հաշվելն ու իրանների թիվը: Գութանը խնամելը:

Ցաքաններ, նրանց կառուցվածքը՝ գործիքի աշխատանքի նկատմամբ առաջադրված ագրոտեխնիկական պահանջների կապակցութեամբ: Կուլտիվատորներ:

ՄՏԿ-ներում, խորհրդատեսութուններում գործադրվող հող մշակող գործիքների հիմնական տեսակները, նրանց գործադրման պայմանները, արտադրողականութիւնը:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հեկտար լաբորատոր գործնական աշխատանքները. 1) գութանի ծանրութեան կենտրոնը վորոշելը. 2) ավտոմատի աշխատանքին մանրազնին ծանոթանալը. 3) գութանը տեղակայելը, ստուգելը և կարգավորելը:

Սեւմը ցանելու յեվ հողը պարարտացնելու մեթոդները

Սերմերի աճման և բույսերի զարգացման հիմնական պայմանները: Ագրոտեխնիկական պահանջները ցանող մեքենաների նկատմամբ: Շարքացան մեքենաներ, շաղացան մեքենաներ, բնական մեքենաներ—գրանց կառուցվածքի առանձնահատկութիւնները՝ յուրաքանչյուրի կատարած աշխատանքի հետ կապված: Ցանող մեքենաների ցանող ապարատը, նրա նկատմամբ առաջադրված պահանջները, խոփերը և սերմատարները: Շարքացանների հաղորդիչ մեխանիզմները: Շարքացանի ավտոմատը և նրա աշխատանքը:

Մարկերի նշանակութիւնը: Տրակտորի կցորդը: Տրակտորի նկատմամբ պահանջվող հզորութիւնը: Շարքացանով բանելու կանոնները: Հանքային պարարտանյութերը ցրելու համար գործադրվող շարքացանի կառուցվածքը՝ նրա աշխատանքի բնույթի հետ կապված:

Տեսական աշխատանքի պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ լաբորատոր գործնական աշխատանքները. 1) շարքացանը տեղակայել ըստ առաջադրված նորմայի. 2) ստուգել խոփի ճիշտ գրվածքը, առաջի անիվների տեղակայելը:

Հասարակական — արտադրական աշխատանքի պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ գործնական վարժութիւնները. 1) լեզան գութանով վարելը. 2) աշխատանք ձիու շարքացանով, խոփը մաքրելը, ցանող ապարատը և խոփը դիտելը:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՍԱԿԱՆ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Հողը մշակելու և սերմեր ցանելու մեքենաները (գութան, ցաքան, շարքացան) քանդելը, սարվածութիւնն ստուգելը, վերանորոգումը և սարումը:

Դետալները պատրաստելու համար անհրաժեշտ նյութերի ընտրութիւնը: Նիշնշումը հարթութեան վրա, գծագրից ոգտվելը, դետալներ պատրաստելը:

Եքսկուրսիա դեպի ՄՏԿ-ի վերանորոգման արհեստանոցը, հետևյալ թեմայի շուրջը՝ «Մետաղի շրջատաշ մեքենան (հաստոց)»:

Հաստոցի կառուցվածքը: Հաստոցի գլխավոր մասերը—հենոց, առջևի սալլակ, լետի սալլակ, լենթանեցուկ, մատուցման մեխանիզմ:

Հիմնական աշխատանքների ցուցադրում տոկարի հաստոցի վրա:

Մասնակցութիւն գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների վերանորոգման աշխատանքներին:

4. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՎԵԼԸ—ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ—ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԼԱՆ ԿԱԶՄԵԼԸ

Գոմաղրի և հանքային պարարտանյութերի ազդեցութիւնը պարզելու համար ամառվա աշխատանքների պլան կազմելը: Պարարտանյութերի նկատմամբ փորձեր կատարելու նախապատրաստութիւնը, նպատակ դնելով՝ պարզել պարարտանյութի տեղը ցանքաշրջանառութեան սխեմում, ոգտագործման նորման, ժամկետները, ոգտագործելու յեղանակները, ինչ խորութեամբ գցելը:

Փորձնական աշխատանքը տարվում է դպրոցական գյուղատնտեսի դեկավարութեամբ՝ գլխավորապես կոլտնտեսութիւններում—գյուղատնտեսական փորձնական կայանների և ՄՏԿ-ների առաջադրանքով: Փորձնական հողբաժնի չափը՝ 1000 մ²:

1. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ամառային փորձնական աշխատանքների արդյունքների ամփոփումը: Յուշահանդեսի համար եքսպոնատները ընտրություն:

2. ՀԱՎԱՔՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Ա. ՀՃՃՈՂ մԵՔԵՆԱՆԵՐ

Գյուղատնտեսական բույսերը հավաքելու աշխատանքների մեքենայացման նշանակությունը: Ժամանակի և բերքը հավաքելու ժամկետների, բույսի տնտեսական նշանակության և տնտեսություն տեխնիկական զինվածության փոխադարձ կապը: Բերքահավաքը և պայքար կորուստների դեմ: Հավաքելու մեքենաները և նրանց զարգացումը (խրձկապ, կոմբայն և այլն): Դրանց արտադրողականությունը վերոշումը: Հնձող մեքենաների հիմնական հատկությունները: Կորոզ ապարատի բանելու սխեման: Խրձկապ մեքենա: Ագրոտեխնիկական պահանջները խրձկապ մեքենայի աշխատանքների նկատմամբ: Ընդհանուր ծանոթություն կառուցվածքին և բանելուն: Խրձկապ մեքենայի լծակները և մեխանիզմները: Պայքար կորուստների դեմ: Արտադրողականությունը վերոշումը: Տրակտորային խոտհար մեքենայի առանձնահատկությունները՝ ձիաքարշ խոտհար մեքենայի համեմատությունը: Կարգավորելը և ղեկավարումը դարձումներում:

Տեսական աշխատանքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել հետևյալ լաբորատոր գործնական աշխատանքները: 1) ծանոթություն խրձկապ մեքենայի կառուցվածքին: 2) հնձող մեքենայի կարող ապարատի ստուգումը: մասերի և դանակի շերտի դասավորությունը՝ շուրավիկը զրոյի վրա լինելու դեպքում: 3) հնձող մեքենայի ղեկավարման լծակների գործողության ստուգումը, աշխատանքի գցելը, խուրձի մեծությունը և կտրելու բարձրությունը կարգավորելը, փոխադրական միջոցի վրա դնելը:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ-ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հասարակական-արտադրական աշխատանքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել արակտորային խոտհար մեքենայի վրա աշակերտների ուսուցման կազմակերպումը (ամառային արձակուրդների ընթացքում):

Հացահատիկը կախելու պրոցեսը և կախելու յեղանակները: Կախելու մեքենայացման պրոցեսի զարգացումը, կախիչ մեքենայի հիմնական մասերը (ԵԺՕ 34 կամ մեկ 1100 բարդ կախիչների որինակի վրա): Թմբուկը և դեկան, նրանց կառուցվածքը: Յերթափոր և Բիլնի թմբուկներ, նրանց գործադրությունը: Դարմանը շարժող մասը—նշանակությունը: Քամհար: Հասկացողություն ամերիկական տիպի մեքենայացված կախիչների մասին (AMP—710-ի որինակով): Աշխատանքի պրոցեսը և արտադրողականությունը: Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել հետևյալ լաբորատոր աշխատանքները: 1) գործնական ծանոթություն կախիչ մեքենայի կառուցվածքին: Թմբուկի ստուգումը, դարման շարժող մասի և գրոխտի ստուգումը, մաղերի ընտրությունը, առանցքակալների ստուգումը, յուղելու քարտ կազմելը: 3) Թմբուկի, դարմանաշարժիչի, գրոխտի պտույտների թիվը վերոշելը: փոկերի աշխատանքի սխեման կազմելը:

Մանրորոշում. Լաբորատոր—գործնական աշխատանքները կատարվում են—նախորոք համաձայնություն գալով ՄՏԿ-ների կամ մեք. տրակտ. արհեստանոցների հետ՝ մեխանիկի անմիջական հսկողության տակ:

Կոմբայնով հավաքելու առավելությունները բաժան-բաժան (խրձկապ և հնձող) յեղանակներով հավաքելու հանդեպ: Կոմբայնի հիմնական մասերը: Խեղեր, կախիչ և շարժիչ: Խեղերի հիմնական մասերը, կարժառ (մոտովիլիո), կարող ապարատ, պլատֆորմա, տրանսպորտիչների չեքսներ, ելեվատորներ, հակակշիռ:

Կախիչ, նրա հիմնական մասերը, թմբուկի ինքնամատուցը, բիտեր, թմբուկը և դեկան, հատիկային պրանսպորտիչը, դարմանաշարժիչ, գրոխտ, քամհարներ, հասկային և հատիկային ելեվատոր, շնիկ, բունկեր, բունկերը դատարկելը, մոլախոտային սերմերի առանձնացումը: Աշխատելու պրոցեսը, արտադրողականությունը և «Ստալինեց», «Կոմունար» կոմբայնների գործադրման պայմանները, Վինդրուկեր—նրա գործադրության պայմանները:

3. ՍԵԼԵԿՑԻԱՅԻ ՅԵՎ ՍԵՐՄԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Սելեկցիայի նշանակությունը բերքատուլությունը բարձրացնելու տեսակետից: Սելեկցիոն աշխատանքների ուղղությունը և հիմնական խնդիրները յերկրորդ հնգամյակում՝ կուսակցությունից զերեկտիվների կապակցությամբ:

Տեղական և սելեկցիոն տեսակները ունրանց բարելավումը: Սելեկցիոն տեսակները և նրանց նշանակությունը: Սկզբնական նյութի ընտրությունը սելեկցիոն աշխատանքի համար: Գյուղատնտեսական բույսերի տեսակներին առաջադրվող հիմնական պահանջները, առատ բերք և սննդալիս ու տեխնիկական բարձր հատկություններ, դիմացկունություն ցրտի և չորություն դեմ, իմունիտետ՝ հիվանդությունների դեմ, վաղ հասնելու ունակություն:

Արհեստական ընտրություն: Տեղական տեսակների բարելավում: Նոր տեսակներ ստանալն արհեստական խաչաձևման լեղանակով: Սելեկցիոն աշխատանք ինքնափոշեորվող և խաչաձև փոշեորվողների հետ, մեթոդիկա և տեխնիկա:

Յարովիզացիայի ահագին նշանակությունը սելեկցիոն աշխատանքներում: Յարովիզացիայի գիտական հիմնավորումը, մեթոդիկան և տեխնիկան գյուղատնտեսական առանձին տեսակների նկատմամբ:

Շրջանի գյուղատնտեսական կուլտուրաների հիմնական պլանային առաջատար տեսակները, նրանց ընտրագրումը: Ժամանակավորապես թուլյատրվող գյուղատնտեսական բույսերի տեսակները:

Գյուղատնտեսական բույսերի տեսակների ստուգումը և խնդիրները: Տեսակներն ստուգելու մեթոդիկան:

Սերմային աշխատանքների կազմակերպումը:

Սերմերով ցանվող դաշտային կուլտուրաներ մշակելու ագրոտեխնիկայի առանձնահատկությունները: Տեսակային ցանքերը կուլտուրական բույսերի մյուս տեսակներով և մոլախոտերով աղտոտելու անթույլատրելիությունը, բերքը հավաքելու, կալսելու, մաքրելու և տեսակավոր սերմերը պահելու կանոնները: Պատեսակավորող ֆոնդը և նրա կազմակերպումը:

Տեսակավոր ցանքի հոկոդություն վերստուգման հիմնական խնդիրները — վերստուգման կազմակերպումը: Հավանություն տալու տեխնիկան: Տեսակավոր ցանքերի գետնային և լարորատոր վերստուգում:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել գյուղատնտեսական տեսակավոր բույսերի (բամբակի, հացահատիկների, արմատապտուղների) գործնական ուսումնասիրությունը:

Հասարակական-արտադրական աշխատանք: Հասարակական արտադրական աշխատանքի պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ գործնական վարժությունները. 1) սերմերի ստուգման գծով փորձերին նախապատրաստվելը, վար. 2) ցանել շարքացանով. 3) արհեստական խաչաձևում. 4) խնամել տեսակավոր ցանքները (ամառը, արձակուրդների, ժամանակ):

4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Առանձին դետալներ պատրաստելը՝ գյուղատնտեսական մեքենաները վերանորոգելիս: Դետալների ստուգումն ըստ գծագրի:

Բացթողի սահմանումը: Պատվող դետալների սարումը, առանցքակալների տեղակայելը, առաջադարձ դետալները սարելը, վոշ տյնքան բարդ ծավալային նիշնշում վերանորոգման ժամանակ: Եքսկուրսիա ՄՏԿ-ի վերանորոգման կայանը՝ «Ֆրեզերի հաստոց» թեմայի շուրջը: Ֆրեզերի հաստոցի հիմնական մասերը, հենոց կնճիթով, սեղան, իլիկ, ավտոմատիկ մատուցման մեխանիզմ, արագություն և մատուցման արկղ, ֆրեզերի հիմնական աշխատանքների ցուցադրում:

5. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒՆ ՅԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ ՆԱԽԱ-ՊԱՏՐԱՍՏՎԵԼԸ

Ամառային աշխատանքների պլան կազմելը:

Սելեկցիոն աշխատանքները տարվում են դպրոցական հողամասում: Հատկացված հողակտորի չափը 10մ²: Որչեկտներ՝ լրբավոր բույսեր:

Սերմասուզմա՝ փորձեր. Սերմաստուգումը տարվում է հիմնականում կոլխոզում, տեղական գյուղատնտեսական փորձնական կայանի կողմից կազմած սխեմայով:

6. ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Տասերորդ գլուխը

1. ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ամառային փորձնական աշխատանքների արդյունքների ամփոփումը: Նբաղոնաաների ընտրությունը ցուցահանդեսի համար:

2. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԱՐԺԻՉՆԵՐ

Գյուղատնտեսության մեջ կիրառվող շարժիչների տեսակները: Կենդանի շարժիչներ, նրանց աշխատանքի ընտրվողությունը (արագությունը և ուժ, նորմալ աշխատանքի պայմանները): Յեղների աշխատանքները: Գյուղատնտեսության մեջ մեքենայական քարշը կիրառելու հիմնական ետապները: Լողոժորի, տրակտոր, ելեկտրաշարժիչ: Կենդանի և մեխանիկական շարժիչների ոգտակար գործողության գործակիցը:

Տրակտոր.

ա) Տրակտորի շարժիչի կառուցվածքը և աշխատելու պրոցեսը: Շարժիչի հիմնական մասերը, նրանց փոխադրվածությունը: 4-տակտային և 2-տակտային շարժիչների աշխատելու պրոցեսի սխեման: Շարժիչի մասերը: Գլան, գլանի ճախարակը, գլխիկը, կատներ: Շուրավիկ—մխոցային խմբակ: Մխոց: Մխոցային ողեր տարբերությունը շոգեմեքենայի մխոցից: Գազի բաշխումը, ներծրծող և դուրս վանող փականի նշանակությունը: Բաշխիչ լիսեռ. բողոնքների և հրիչների նշանակությունը: Շարժման փոխանցումը ծնկավոր լիսեռից բաշխիչ լիսեռին:

բ) Շարժիչը սառեցնելը և չուղելը: Սառեցնելու նպատակը և սխեմաները: Ռադիատորների ձևերը: Յուղելու նշանակությունը և չուղելու սխեմանը ճնշման տակ, ցայելով ու համակըցված լեղանակով:

Բսելու չուղերը և նրանց կիրառման պայմանները: Առանցքակալները, նրանց կառուցվածքը:

գ) Մնելու սխեման և կարբյուրացիան: Այրվող բաղադրությունը ստանալը: Բենզինի և նավթի հատկությունները:

Մնելու սխեմանում մտնող մասերը: Կարբյուրատորի, ոգամաքրիչի, վակում-թեշերի դերը: Պտույտների քանակի ռեգուլատորը: Կարբյուրատորի աշխատելու սխեման:

Այրվող բաղադրության մատուցումը գլանին-տաքացնելը: Տաքացնելու ջերմաստիճանը կարգավորելը: Նորմալ բաղադրություն: Հարուստ և աղքատ բաղադրություն, հատկանիշները:

դ) Տրակտորի ելեկտրասարքավորումը: Բանվորական խառնուրդը ներքին ալրեցման շարժիչում կապնելու միջոցները: Ելեկտրական կաշծով կապնելը: Մոմերը և լարերը, նրանց անսարք լինելը և խնամքը:

Մագնետոյի տիպերը և գործողությունների սխեման—հիմնական գետակների դերը (կապ ֆիզիկայի հետ):

Սարիսխի տիպի (բոշ) մագնետոյի համեմատությունը ոտտորային (ացիտիլա) տիպի մագնետոյի հետ: Տրակտորը լուսավորելը: Վառելու և ալրելու սխեմանի խնամքը:

ե) Տրանսմիսիա և տրակտորը բանեցնող մեխանիզմը: Շղթայակցման կցորդի կառուցվածքը և նշանակությունը: Արագություն տուփի կառուցվածքը և սխեման, փոխանցումը շարժիչի փոկանվիլին և կարգանի լիսեռին: Յետևի փոխանցում: Դիֆերենցիալի նշանակությունը:

Արգելակ: Ղեկավարման մեխանիզմի կառուցվածքը, դեկավարման լծակները: Անվային և թրթուռային տրակտորները բանեցնող մեխանիզմը:

զ) Տրակտորի աշխատելու բալանսը: Տրակտորի ուժը փոկանվի և կեռի վրա: Ոգտակար գործողության քարշի գործակիցը: Տրակտորի ուժն ոգտագործելու գործակիցը: Շղթայակցման մեքենաների ընտրությունը:

Տեսական պարապմունքների պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ լաբորատոր—գործնական աշխատանքները.

Ծանոթանալ տրակտորի հիմնական մասերին (քանդված վիճակում):

Ծանոթանալ մխոցային խմբակի կառուցվածքին: Գործնականորեն ուսումնասիրել գազի բաշխումը:

Ծանոթանալ վառելու սխեմանին:

Մանրորյուն. խոտանացած տրակտոր և պահեստային մասեր չլինելու դեպքում կաղմակերպել եքսկուրսիա դեպի վերանորոգման արհեստանոց:

Հասարակական-արագորակալ աշխատանք. Հասարակական արատադրական աշխատանքի պլանում անհրաժեշտ և նախատեսել հետևյալ գործնական վարժությունները—տրակտորը դեկավարելու ուսուցման, բանեցնելու և խնամելու գծով: 1) Նախապատրաստական աշխատանքներ տրակտոր բանեցնելու համար: Վառելանյութ լցնելը. ռադիատորը ջուր լցնելը: Յուղելը: 2) Տրակտորը քարշելը: Կարբյուրատորը կարգավորելը, վառելը, տրակ-

աորը շարժելը: Շարժիչի աշխատելու բնույթին, յուղելուն և սառեցնելուն հսկելը: Շարժիչը խնամելը՝ տրակտորն աշխատելու ժամանակ: Ուսումնական վարժություններ տրակտորով: Գազը դեկավարելը և վառելը՝ շատ և քիչ պտույտներ ստանալու համար: Առաջին, յերկրորդ և յերրորդ արագություններն ու յետ տալը միացնելը: 3) Ուսումնական ուղերք տրակտորով: Տեղից շարժելը, ուղիղ յերթ, դարձում: 4) Տրակտորով աշխատելը. գումանակ վարելը, սկավառակելը:

Ծանոթություն. Տրակտորի գործնական ուսումնասիրություն և յերթի դեկավարությունը կատարվում և ՄՏԿ-ի աշխատակիցների կողմից (ըստ համաձայնություն):

3. ԵԼԵԿՏՐՈՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵԼԵՄԵՆՏՆԵՐԸ

Ելեկտրոններգիայի առավելություններն են երկրային մյուս տեսակների հանդեպ: Ելեկտրոններգիայի կիրառման զանազան յեղանակները: Ելեկտրոններգիայի կիրառումը գյուղատնտեսություն մեջ (վարը, կալսելը, տեսակավորելը, կերեր պատրաստելը, կիթը և այլն):

Ելեկտրոններգիայի նշանակությունը գյուղատնտեսական պրոցեսներում և գյուղատնտեսական աշխատանքների մեքենայացման գործում: Ելեկտրոններգիայի կիրառումը լուսավորություն համար:

Լուսավորություն ցանցը: Ելեկտրոններգիայի փոխանցումն ելեկտրակայանից մինչև սպառողը: Լուսավորություն ցանցի հասարակ հաշվումները:

Ոդային անցկացումը (воздушная проводка) մագիստրալից (գլխավոր հանգույցից) ճյուղավորումները, անցկացումը շինքի ներսում: Լուսավորության ցանցն անցկացնելու կանոնները: Տրակտորի ելեկտրալուսավորությունը: Տրակտորի գեներատորը, անցկացման կառուցվածքը, լամպերի և անջատիչի միացումը:

Լաբորատոր — գործնական աշխատանքներ

Հաղորդիչներ կցելը և անջատելը: Ելեկտրաաարման (ելեկտրոմոտորային) ապարատները լցնելը: Վահանների վրա լարեր անցկացնելու ուսումնական սխեմաների սարում (մոնտաժ): Երակուրսի գեպի ելեկտրակայան:

Գազափար ելեկտրական կայանի կառուցվածքի մասին: Ծանոթություն սկզբնական շարժիչին, գեներատորին, տրանսֆորմատորին և բաշխիչ վահանին: Ելեկտրական հոսանքի հետ վարվելու անվտանգության կանոնները:

Ռադիոտեխնիկա

Լրացուցիչ թեմա ի հաշիվ աշակերտների հասարակական աշխատանքների ժամանակի բյուջեյի:

Անտենայի և հողի հետ միացնելու կառուցվածքը: Ռադիոլուրդունիչի տեղակայելը: Դեղեկադր ընդունիչի կառուցվածքը: Լամպային ընդունիչներ: Հակադարձ կապի կիրառումը: Յածր հաճախականության զորացուցիչը:

Բազմազանային ընդունիչներ: Ընդունիչները մարտկոցից սնվելը: Ռադիոյի խնամքը. անկանոնությունները վերացնելը:

Լաբորատոր — գործնական աշխատանքներ

Սառեցել կանոնավոր լինելը և թեթև վերանորոգումներ կատարել: Սարել և միացնել ընդունիչի մասերը:

4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Գյուղատնտեսություն արտադրության կազմակերպման հիմունքները: Գյուղատնտեսական արտադրության կանոնադրությունը՝ վորպես կոլտնտեսական կյանքի հիմքը: Խորհտնտեսությունների և կոլտնտեսությունների գյուղատնտեսություն պլանավորումը և մասնադիրացումը: Կոլտնտեսությունների համար հզոր տեխնիկական բազա ստեղծելը՝ յերկրի ինդուստրացման և ՄՏԿ-ի շինարարության հիման վրա: Արտադրական միջոցների կազմակերպումը: ՄՏԿ-ն վորպես այդ կազմակերպման հիմքը: Կոլտնտեսությունների արտադրական միջոցների համակցումը մեքենայական բարձր տեխնիկայի հետ: Գարշի ուժի կազմակերպումը:

Տնտեսություն համար պահանջվող կենդանի ուժի և մեխանիկական ուժի ու գյուղատնտեսական ինվենտարի վորոշումը:

Տրակտորային խմբի ու կոլտնտեսական բրիգադի աշխատանքների համակցումը: Ընդհանուր հասկացողություն փոխադրական միջոցների և շինքերի կազմակերպման մասին:

Հասարակական սեփականությունը կոլտնտեսական արտա-
դրություն հիմքն է: Կոլտնտեսականների անհատական շահերի
համակցումը հասարակական շահերի հետ:

Դասաբուծության յեվ անասնաբուծության կազմակերպումը

Կոլտնտեսություն հողերի ամրացումը մշտական ոգտագործ-
ման համար: Տերիտորիայի կազմակերպումը և ցանքաշրջանա-
ռությունը: Ցանքաշրջանառությունը վորպես բերքատվությունը
բարձրացնելու միջոց և պլանային առաջադրությունների ու
արտադրության մասնագիտացման կիրառում:

Առանձին ագրոտեխնիկական յեղանակների դերը բերքա-
տրվությունը բարձրացնելու ուղղությունը: Ցանքաշրջանառու-
թյան մեջ կիրառվող ագրոտեխնիկայի սխեման:

Տիպական զոնային ցանքաշրջանառություն կազմակերպու-
մը: Առաջատար կուլտուրայի տեղը ցանքաշրջանառության սխե-
մանում. նախորդող և հաջորդող կուլտուրաներ:

Ցանքաշրջանառությունն ուսացիա: Շրջանի տիպական ցան-
քաշրջանառությունները: Նրանց բնութագրումը: Ցանքաշրջա-
նառության դաշտերում բրիգադներին ցանքաշրջանառություն
յենթակա վորոշակի հողամասերի ամրացնելը:

Կոլտնտեսային ապրանքային ֆերմաներում և խորհրտնե-
սություններում անասնաբուծության կազմակերպումը: Հոտի
կազմակերպումը և կերի բազան:

Աշխատանքի կազմակերպումը կոլտնտեսություններում, բրի-
գադը վորպես արտադրական հիմնական բջիջ. մշտական արտա-
դրական բրիգադի կազմակերպման սկզբունքները: Արտադրական
պլանավորում: Մշակելու նորմաները: Գործավարձային սխեման:
Աշխատանքի գնահատումն աշխուրբով:

Գյուղատնտեսական աշխատանքների դասավորումն ըստ
խմբերի: Դաշտային կարևորագույն աշխատանքների բարձր
գնահատումը: Սոցմրցում և հարվածայնություն. ստախանով-
յան և բուսիգինյան ձևի աշխատանքները գյուղատնտեսություն
ասպարեզում. Դեմճենկու: Աշխատանքների հաշվառման կազմա-
կերպումը: Աշխատանքների կազմակերպման առանձնահատկու-
թյունները խորհրտնտեսություններում:

Յեկամսի բաշխումը կոլտնտեսություններում

Յեկամսի և բերքի կուտակումը և բաշխումը կոլտնտեսու-
թյուններում: Պետական պարտավորությունների կատարումը և
ՄՏԿ-ի հետ հաշիվների փակումը: Հանրայնացրած ֆոնդերի կազ-
մակերպումը կոլտնտեսություններում: Յեկամսների բաշխու-
մը կոլտնտեսականների միջև:

Աշխուրը վորպես կոլտնտեսականների մասնակցություն
միավոր յեկամսի բաշխման մեջ:

5. ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՎԵԼԸ ՅԵՎ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱ- ՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Գյուղատնտեսական արտադրական աշխատանքները

Ի զարգացումն սույն ծրագրի հասարակական աշխատանք-
ների՝ դարոցում կարող են կազմակերպել հետևյալ խմբակները.
1) Ջերմոցային աշխատանքների խմբակ: 2) Միջուրիչայանների
խմբակ (հիմքում—պողա-պալարապողալին գործը): 3) Սելեկ-
ցիոներների խմբակ (դաշտային կուլտուրաների սելեկցիոն աշխա-
տանքները խորացնելու ուղղություն): 4) Մաղկաբուծների խմբ-
ակ: 5) Ճաղարբուծների և թռչնաբուծների խմբակ: 6) Մեղ-
վաբուծների խմբակ: 7) Ջիերի շեֆությունը վերցնող խմբակ:
8) Գյուղատնտեսական անասունների մատղաշների շեֆերի խմբ-
ակ: 9) Գյուղատնտեսական մեքենաների ուսցիոնալիզատորնե-
րի և կոնստրուկտորների խմբակ:

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ՅԵՎ ՀԱՐՄԱՐԱՆՔՆԵՐ

V-րդ դասարան

ՄԵՏԱՀԱՄՇԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

I. Նշող գործիքներ յեվ հարմարանքներ

1. Նշման սալ
2. Անկյունարդ
3. Գծիչ և կետիչ
4. Մասշտաբ
5. Կարկին
6. Կորակարկին
7. Ներսաչափ

II. Սեղմիչ հարմարանքներ

1. Սեղանի և զուգահեռ մամլակներ
2. Ձեռքի մամլակներ
3. Սեղմիչներ

III. Մշակող գործիքներ յեվ հարմարանքներ

1. Խարտոցներ
2. Հատիչ և խաչհատիչ
3. Սետադողներ (ножовки)
4. Մուրճեր
5. Գլանաձև և փետրավոր ծակիչներ
6. Ծակահարներ և սեղմիչներ
7. Չողիչներ
8. Ձեռքի դրիչներ
9. Չողման լամպ

Ծակիչ հասոց

Նրա գլխավոր մասերը՝ իլիկ, ուժտարի մեխանիզմ, մատուցման մեխանիզմ, սեղան: Ծակիչ հաստոցի հարմարանքները փայտ և մետաղ ծակելու հաստոցներ:

Աւստանալիս պրոցեսներ

1. Պատրաստվող առարկայի գծագիրը
2. Նշում
3. Նշած գծով սղոցում

4. Հատման պրոցես մամլակի և սալի վրա
5. Խարտոցում
6. Դրելով ծակում
7. Ծակիչ հաստոցի վրա ծակելը
8. Շարժական և անշարժ իրեր գամելը
9. Թեթև խառնածույլով և անագով շողելը

VI դասարան

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ՅԵՎ ՀԱՐՄԱՐԱՆՔՆԵՐ

1. Նիշնշման գործիքներ՝ գծաքաշ, անկյունարդ
2. Չափող և ստուգող գործիքներ. ձողակարկին, անկյունաչափ, ստուգման ճիշտ կանոնները

Մշակվող գործիքներ

1. Մանեկահատ (метчик), պտուտահատ (плашка)
2. Շրջատաշ կտրիչներ—միջանցիկ, հատող. յենթակտրիչ
3. Շրջատաշ հաստոցի փամփուշտներ
4. Սարման (մոնտաժի) գործիքներ
ա) Մանեկների բանալի և բացվող բանալի
բ) Պտուտակիչներ

Շրջատաշ հասոց (խառտի)

Խառտի հաստոց: Նրա գլխավոր մասերը՝ ստանին, առաջի և հետևի կորաններ, յենթակալ (суппорт), բանող մեխանիզմ, մատուցման մեխանիզմ:

VII դասարան

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ՅԵՎ ՀԱՐՄԱՐԱՆՔՆԵՐ

1. Չափող գործիքներ՝ մանրաչափ և ալյն
2. Դարձնողի գործիքներ՝ կռան, ձեռքի մուրճ, հատիչ, հղկիչ, ծակահար
3. Սեղմիչ, գնդան, նրանց նպատակը, ձևը և մատերյալը
4. Դարձակման գործիքներ, հողի նախապատրաստումը
5. Ձերմային մշակման գործիքներ և հարմարանքներ՝ հրաչափ, սառեցնող հեղուկներ—իրերը դուրս հանող հարմարանքներ:

1. Դարբնոցի քուրա
2. Դարբնոցային մուրճ
3. Մետաղ տաքացնելու վառարան
4. Վազրանկա և ելեկտրական վառարան
5. Մետաղամշակման հաստոցներ— ուանդա, ֆրեզ, հզկիչ, նրանց նպատակը և աշխատանքը

Փայտափայտ գործիքներ յնվ հարմարանքներ

V դասարան

Մետր, անկյունարդ, քանոն, կարկին, աղեղնասղոց, մետակ ուանդա, կրկնակի ուանդա, կիսաֆուգան (փոքր չափերի), տափակագուր, շաղափ, կինդարներով և պարուրած և ծակիչ, պտուտակիչ, մուրճ, թակ, դաղգյահ (վերստակ), դաղգյահի սեղ-մող հարմարանքներ:

VI դասարան

Նախորդ դասարանում գործածվող գործիքները և անկյու-նաչափ, գծաքաշ, բոլորակուր (ցիրկուլյարնի) սղոց, շաղափ գդալած և փետուրով, խարտոցներ, կարկին:

VII դասարան

Նախորդ դասարաններում գործածվող գործիքները:

Հ Ա Ղ Ե Լ Ղ Ա Մ II.

ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Ա.

1. Աճուռ—Рост
2. Աշխատանքային տեղ—Рабочее место
3. Ախտահանում—Протравливание
4. Անվավոր տրակտորներ—Колесные тракторы
5. Արատ—Порок
6. Ածխածնային—Углекислые
7. Ավաղյան—Песочные
8. Ասփույտ—Людерна
9. Ակու—Резьба
10. Անասնաբակ—Скотный двор
11. Անասնաբուժական—Ветеринарный
12. Արդյունավետութուն—Продуктивность
13. Արդելանիվ—Храновик
14. Առանցք—Ось
15. Առանցքակալ—Подшипник
16. Առաջի—Передняя
17. Աղեղնասղոց—Лучковая пила
18. Արձակուրդ—Отпуск
19. Արմատապտուղներ—Корнеплоды
20. Ագուցահան—(ոանդա)—Шпунд—гобель
21. Ակոսահան (ոանդա)—Фельц—гобель

Բ.

22. Բնափայտ—Древесная
23. Բ ա հ—Лапата
24. Բերքատվութուն—Урожайность
25. Բանող մաս—Рабочая часть
26. Բռնկող մոմ—Запальная свеча

27. Բոլորակաւոր սղոց—Циркульная пила
 28. Բանվածքային—Подслочный
 29. Բացթող—Пропуск
 30. Բրիչ—Матыга
 31. Բուխակ—Шуруп
 32. Բանվածք—Изделие
 33. Բարձակ—Кронштейн
 34. Բուլլը լցնել—Окучивать

Գ.

35. Գլան—Цилиндр
 36. Գործակից—Коэффициент
 37. Գլանիկ—Ролич
 38. Գործավարձային սխտեմա—Сдельщина
 39. Գործիքային—Инструментальный
 40. Գոմաղբ—Гом
 41. Գերվաղ (վար)—Сверххраный сев (пехоша)
 42. Գրանակելը—Прокат
 43. Գ ա մ ե լ—Заклепать
 44. Գծիր (ձաթխար)—Дрель

Դ.

45. Դիմացկանություն—Прочность
 46. Դարձում—Поворот
 47. Դետալ—Деталь
 48. Դիմադրություն—Сопративление

ՅԵ.

49. Յերիզատոց—Ленточная пила
 50. Յենթանեցուկ (յենթակալ)—Суппорт
 51. Յեղենի—Ель
 52. Յեղրատում—Раззенкование
 53. Յենթակարիչ—Подрезной резец
 54. Յերիթ—Шпонка
 55. Յերիթափոր—Шпифтовый

Զ.

56. Զորացուցիչ—Усилитель

Ե.

57. Ելեկտրապողպատ—Электросталь
 58. Ելեկտրական հաղորդիչ—Электрический проводник

Բ.

59. Թաղում—Отжал
 60. Թափանիկ—Маховик
 61. Թրթռաշին տրակտոր—Гусейничный трактор
 62. Թերթային—Листовая
 63. Թ ե բ—Откосный

Ճ.

64. Ճանանիկ (ստամանիկ)—Шестерная

Ի.

65. Իլիկ—Шпиндель
 66. Իրան—Корпус

Լ.

67. Լուծույթ—Раствор
 68. Լիսեա—Вал

Խ.

69. Խածիչ—Кусачка
 70. Խառնաձուլ—Сплав
 71. Խառնուրդ—Смесь
 72. Խառցում—Уплашивание
 73. Խոտար-ձեքենա—Косилка
 74. Խաչատերում—Скрещивание
 75. Խարտոցում—Опилка
 76. Խուփ (կափարիչ) Крышка
 77. Խոտան—Брак

Վ.

78. Մնկաձև—Коленчатый
 79. Մալեկը—Изгибание

80. Ծակելը—Пробивание, сверление
81. Ծլունակություն—Всхожесть
82. Ծիլ—Всход
83. Ծակհատ—Бородок

Պ.

84. Կորան—Бабка
85. Կառանի—Стопорная
86. Կնճիթ—Хобот
87. Կարգավորել—Урегулировать
88. Կորածող (շարժածող)—Шатун
89. Կցորդիչ—Муфта
90. Կ Կ Կ—Крюк, крючек
91. Կապտավուն տեւք—Синева
92. Կլանկու ընդունակություն—Поглатительная способность
93. Կեչի—Береза
94. Կարիչ—Резец
95. Կաղնի—Дуб
96. Կարծրություն—Твердость
97. Կարկը, հանելը—Нарезка
98. Կանգնակներ—Стойка
99. Կերարածին—Кормовая дача
100. Կենդանի քաշ—Живой вес
101. Կերպարանափոխում—Преобразование
102. Կարժառ—Машовало
103. Կալսել—Молотить

Գ.

104. Հրիչ—Толкатель
105. Հենոց—Станина
106. Հարմարանք—Приспособление
107. Հասաչափ (կորակարկին)—Кран, циркуль
108. Հոլանդիան—Вал
109. Հավաքելը—Уборка
110. Հզորություն (կարողություն)—Мощность
111. Հող—Почва
112. Հերուն—Шило

113. Հնձող մեքենա—Жчейка
114. Հեղույս—Болт
115. Հակողություն—Надзор
116. Հաշվառում—Учет
117. Հղիություն (կովի)—Стельность
118. Հենակ—Подручник
119. Հասապտուղ—Ягода
120. Հաղարջ—Смородина
121. Հաղորդիչ—Проводник
122. Հակակշիռ—Противовес
123. Հավանություն տալ—Апробация
124. Հոլովակ (փոկանիվ)—Шкив
125. Հողակապ—Шарнир
126. Հաստոց—Станок
127. Հատիչ—Зубило
128. Հատում—Отрубание, рубка
129. Հերկ—Вспашка

Ձ.

130. Ձողակարկին—Штанген—циркуль
131. Ձգում—Вытяжка
132. Ձող—Рейка
133. Ձողային—Реечный

Ճ.

134. Ճախարակ—Блок
135. Ճուլիկներ—Чеки

Ս.

136. Միջակաուր սղոց—Сквозная пила
137. Մխում—Закал
138. Մատուցում—Подача
139. Միջակա—Промежуточный
140. Մխոց—Поршень
141. Մանրաթել—Волокно
142. Մածուցիկություն—Вязкость
143. Մեխանիզմ—Механизм

144. Մսկարային—Стойловый
 145. Մակարդապոցում—Наградное пиление
 146. Մատղաշ—Молодняк
 147. Մատուցող մեխանիզմ—Механизм подачи
 148. Միջանցիկ կտրիչ—Проходной резец

Ն.

149. Նրբապոց—Лобзик
 150. Ներաչափ—Нутрометр
 151. Ներծծող—Всасывающий
 152. Նալ—Желоб
 153. Ներքին այրում—Внутреннее сгорание
 154. Նախածիլում—Пикировка
 155. Նորապում—Прореживание
 156. Նիշնշում—Размешка
 157. Ներտաշում—Растачка
 158. Նշանքաշ—Рейсмус

Շ.

159. Շարքացան—Рядовой посев
 160. Շրջառողում—Ибточка
 161. Շղթաշակում—Сцепление
 162. Շարժակողորդ—Приводной
 163. Շրջանային միացում—Рамочная вязка
 164. Շարժիչ—Двигатель
 165. Շերտային—Полосовая
 166. Շուրտվիկ (մեղեխ)—Кривошит
 167. Շաղացան—Разбросной посев
 168. Շաղափ—Коловорот

Ո.

169. Որամաքրիչ—Воздухочистатель

Ղ.

170. Ղափրառում—Разведка

Պ.

171. Պարարտացում—Удобрение

172. Պտույտ—Оборот
 173. Պարանային—Канатная
 174. Պտուտակիչ—Отвертка

Ջ.

175. Ջերմոց—Парник, теплица

Բ.

176. Բանդիլ—Строгание

Ս.

177. Սածիլ—Рассада
 178. Սերմազարիչ մեքենա—Зерноочистительная машина
 179. Սեպ—Клик
 180. Սոճի—Сосна
 181. Սառեցում—Охлаждение
 182. Սերդառում—Сепарирование
 183. Սեղմիչներ—Обжимки
 184. Սկավառակ—Диск
 185. Սրաքար—Точильный камень

Վ.

186. Վնասատու—Вредитель
 187. Վորդնային—Червячная
 188. Վարսակ—Овес
 189. Վերամշակում—Переработка
 190. Վարդակ—Розетка
 191. Վերադիր—Накладное

Տ.

192. Տափանիլ—Бороньба
 193. Տնկելու—Посадочный
 194. Տաշած տախտակ—Тес
 195. Տեսակավորում—Сортировать
 196. Տեղակայել—Установить
 197. Տանող—Ведущий

198. Տարվող—Ведомый
199. Տափողակ—Шайба
200. Տնկում—Посадка

Յ.

201. Ցաքանել—Боронить
202. Ցանող ապարատ—Высевающий аппарат
203. Ցամբար—Подстилка
204. Ցանքաընթացություն—Севооборот

Փ.

205. Փոխելը—Рыхление
206. Փոխ—Грабля
207. Փոխիչ—Ременная
208. Փոխանցում—Передача, трансмисия
209. Փախապտուտակ—Шуруп
210. Փթած—Гниль
211. Փետրավոր ծակիչ—Перовое сверло
212. Փոթակ—Нарезка

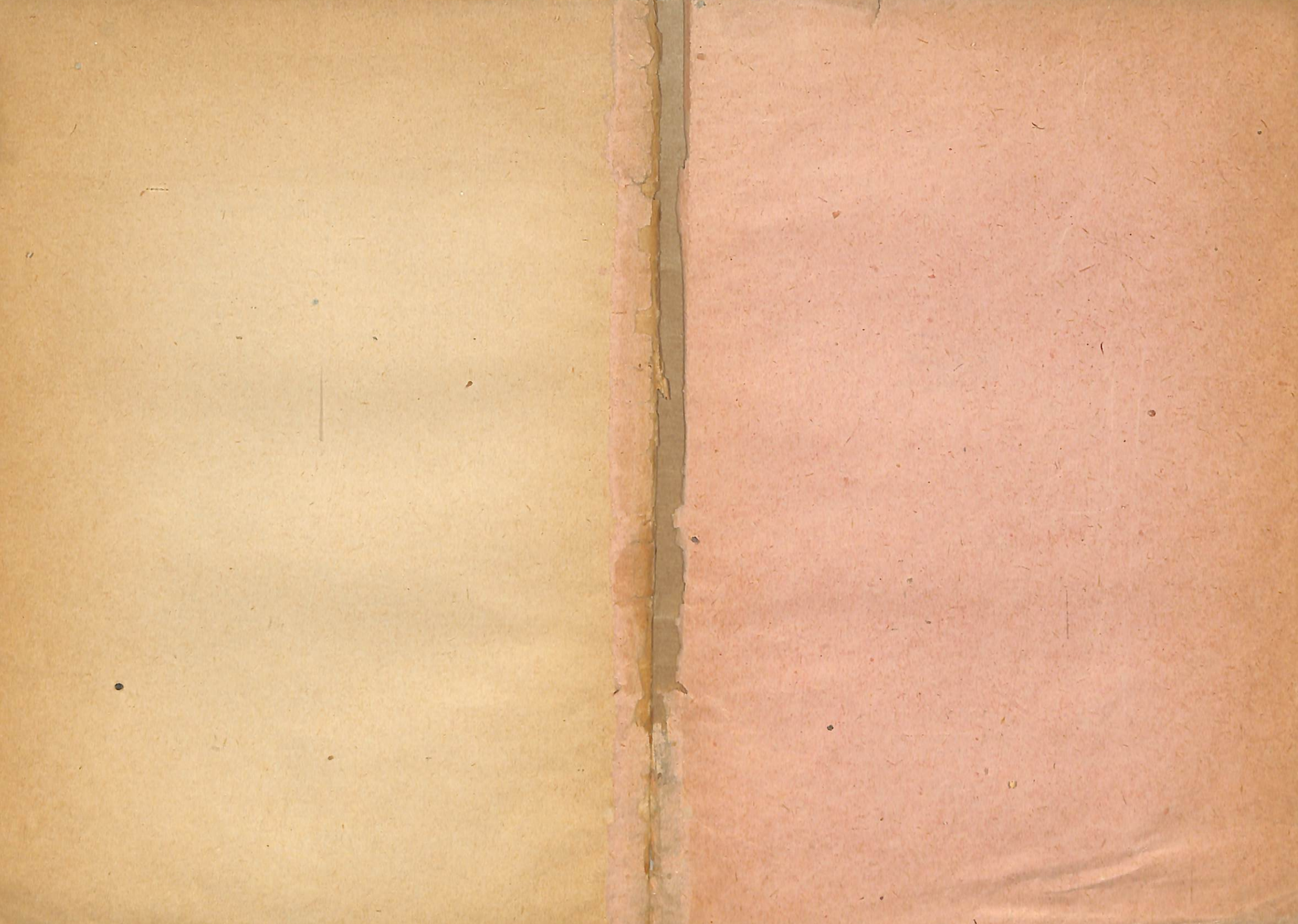
Գ.

213. Գաղան—Полка
214. Գաղող ուժ—Тяговая сила
215. Գերիչ—Скребница
216. Գանդակադուր—Стамеска

ՈՒ.

217. Ուսումնական ուղերթ—Учебная поездка
218. Ուղիղ լերթ—Прямая езда
219. Ուժասր—Привод
220. Ունկ—Ушко

277
ԳԻՆԸ 1 Դ. 20 ԿՈՊ.

ПРОГРАММЫ
Для средних шк.
VIII ч.
Труд

ГИЗ ССР Армении Эривань, 1936 г.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0223433

49.036